ПРОЕКТ LIFE20 NGO4GD/BG/000017
„КРЪГОВА ИКОНОМИКА ЗА УСТОЙЧИВО БЪДЕЩЕ – ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ ЗЕЛЕН ПАКТ“
ФИНАНСИРАН ОТ ПРОГРАМА LIFE НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ТРЕТИ ОБУЧИТЕЛЕН МОДУЛ:

„Мобилизиране на национални и европейски фондове за кръгова икономика“

Тема: „Национални програми с финансиране от ЕС“

Нормативна рамка

- Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 - Многогодишна финансова рамка за годините 2021-2027
- Регламент (ЕС) 2021/1060 за установяване на общоприложимите разпоредби (т.н. Общ регламент)
- Регламент (ЕС) 2021/1058 Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд
- Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове
- РМС № 712 от 6 октомври 2020 г. за определяне на структурите, отговорни за управлението, контрола, отчетността, координацията и одита на програмите

Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. (ПОС)

Секторна програма с хоризонтален характер – подкрепа **за устойчиво развитие и утвърждаване целта на ЕС за съхраняване, опазване и подобряване на качеството на околната среда.**

Насоченост към постигане на **Цел на политиката 2** от Регламент 2021/1060:

„По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност“

Бюджетът на програмата е 3 565 881 509 лв. (1,82 млрд. евро) и е съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и държавния бюджет на Република България

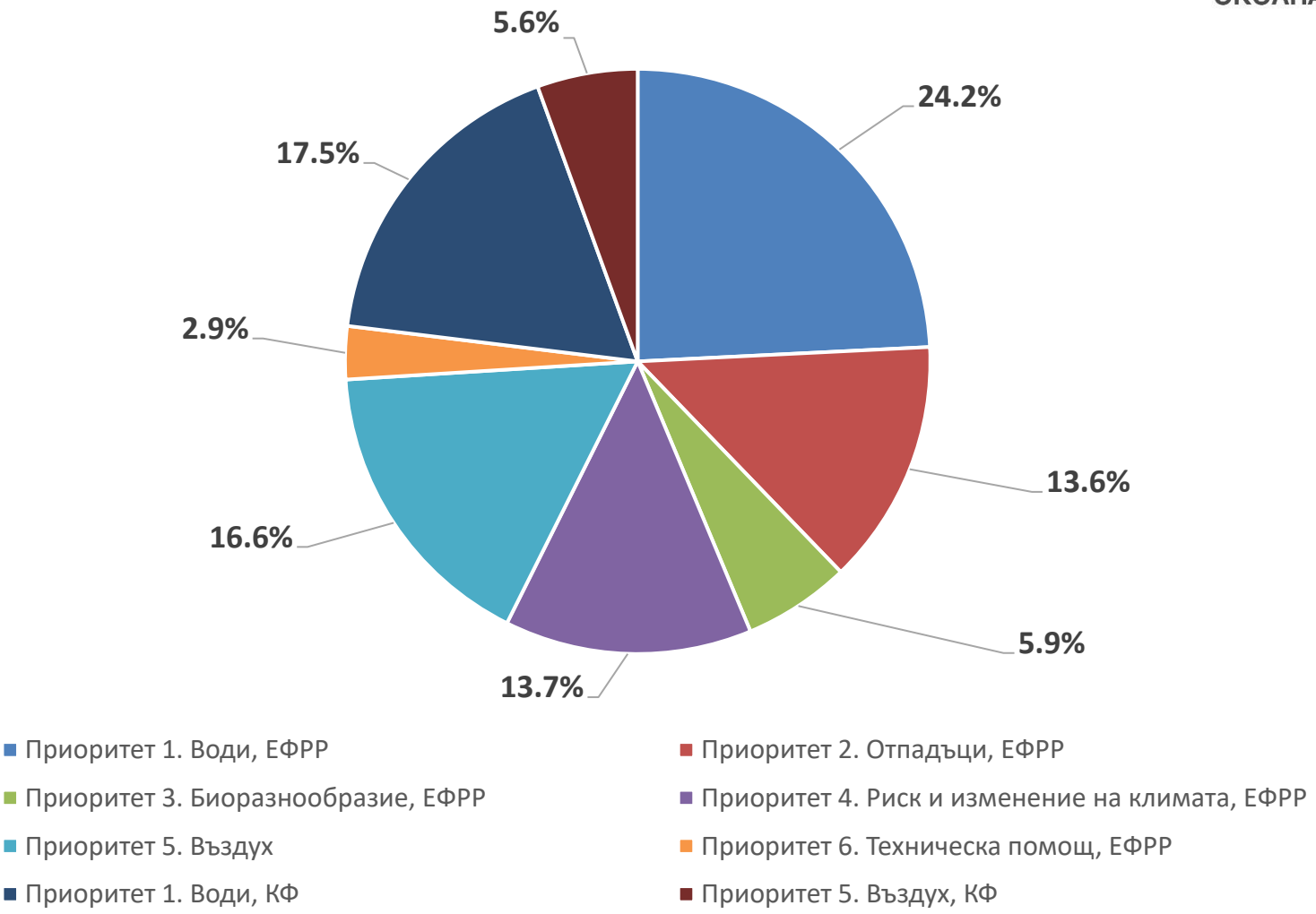
Основна цел и приоритети

ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Основна цел: съхраняване, опазване и подобряване качеството на околната среда, като се взема предвид принципът „замърсителят плаща“

- **Приоритет 1 „Води“** – 715,41 MEUR;
- **Приоритет 2 „Отпадъци“** – 312,65 MEUR;
- **Приоритет 3 „Биологично разнообразие“** – 132,47 MEUR;
- **Приоритет 4 „Риск и изменение на климата“** – 225,64 MEUR;
- **Приоритет 5 „Въздух“** – 395,47 MEUR;
- **Приоритет 6 „Техническа помощ“** – 41,56 MEUR

Финансови средства по приоритети

ПОС в светлината на европейската зелена сделка

ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

- Насърчава се съответствието с целите на Европейската зелена сделка и прехода към климатична неутралност
- Основният принос на ПОС към политиките на Зелената сделка се отнася до амбицията за нулево замърсяване за нетоксична околна среда, намаляване на емисиите на парникови газове и предотвратяване уязвимостта на инфраструктурата от потенциални дългосрочни климатични въздействия

Приоритет 2 „Отпадъци“

- **Специфична цел 1** „Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика“
- **Специфична цел 2** „Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване”
- **Основен бенефициент**: Общини/РСУО

Приоритет 2 „Отпадъци“

Допустими мерки:

- Изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/ регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци
- Изграждане на системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка
- Мерки за рециклиране на отпадъците – допустими в комбинация с разделно събиране и предварително третиране на разделно събрани отпадъци
- Модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България
- Повишаване на осведомеността във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, информационни и разяснителни кампании за населението

Приоритет 2 „Отпадъци“

Индикативна работна програма 2023 г.

Процедура за директно предоставяне на БФП – *„Мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци“*

Бюджет: 337 433 268 лв.

Максимален размер на БФП на проект: до 807.64 лв. на тон разделно събрани и рециклирани биоразградими битови отпадъци по данни от актуална морфология за състава на битовите отпадъци за съответната община/РСУО

Допустими кандидати: *общини от РСУО по Приложение №8 от НПУО 2021-2028 г.*

Приоритет 2 „Отпадъци“

Индикативна работна програма 2023 г.

Примерни допустими дейности:

- ✓ Изграждане, разширяване и/или надграждане на системите за разделно събиране на биоразградими отпадъци – градински и хранителни, хартия, картон и дървесни отпадъци, с фокус върху биоотпадъците (градински и хранителни)
- ✓ Закупуване на съоръжения и техника за транспортиране на разделно събраните битови биоразградими отпадъци
- ✓ Изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани биоразградими битови отпадъци, подходящи за компостиране
- ✓ Мерки за повишаване на осведомеността и поведението за устойчиво управление на отпадъците

Приоритет 2 „Отпадъци“

Индикативна работна програма 2023 г.

Процедура за директно предоставяне на БФП – *„Рекултивация на депа/клетки на депа за битови отпадъци“*

Бюджет: 87 667 205 лв.

Максимален размер на БФП на проект: до 84.16 лв./кв. м площ на регионално депо/клетка на РД

Допустими кандидати: *Общини със запълнени към 2023 г. регионални депа/клетки от регионални депа за битови отпадъци, отговарящи на нормативните изисквания*

Примерни допустими дейности: Изпълнение на техническа рекултивация

Обществени поръчки

ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

- Бенефициентите ще бъдат насърчавани да използват повече критерии, свързани с качеството и с разходите за жизнения цикъл, ако е възможно.
- Когато е подходящо, в процедурите за обществени поръчки могат да бъдат включени екологични (напр. критерии за зелени обществени поръчки) и социални критерии, както и стимули за иновации.
- Също така, ще се търсят възможности за предоставяне на подкрепа на уязвими групи.

Програма „Транспортна свързаност“ /ПТС/

Цели на политиката (ЦП):

- ЦП 2 „**По-зелена**, нисковъглеродна и устойчива Европа с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, ***кръгова икономика***, смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност“

Специфична цел: „Насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност като част от прехода към икономика с нулеви нетни въглеродни емисии“

Разпределени финансови средства по приоритети и национален принос (общо)

Приоритет	Специфична цел	Общо лв.
Приоритет 1	„Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“	710 867 368
Приоритет 2	„Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа и пътни връзки“	703 409 722
Приоритет 3	„Подобряване на интермодалността, иновации, модернизирани системи за управление на трафика, подобряване на сигурността и безопасността на транспорта“ **СЦ** „Развитие на устойчива на изменението на климата, интелигентна, сигурна, стабилна и интермодална TEN-T“ (ЕФРР)	403 322 912
Приоритет 4	„Интермодалност в градски условия“	47 058 824
Приоритет 5	ТП	36 504 706

Програма „Развитие на регионите 2021-2027 г.

Приоритет 1. Интегрирано градско развитие

Бюджет – общо 1 048 млрд. лв. в т.ч. 849 млн. лв. от ЕФРР и 199 млн. лв. – национален принос

Териториален орган - Общинска администрация

Обхват - 10 градски общини (центрове на растеж): Видин, Плевен, Русе, Велико Търново, Варна, Бургас, Стара Загора, Пловдив, Столична, Благоевград

Териториална стратегия - План за интегрирано развитие на общината

Приоритет 2. Интегрирано териториално развитие на регионите

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

БЮДЖЕТ

Общо: 2,506 млрд. лв., в т.ч.:

Обхват – 40 градски общини

Териториален орган – Регионален съвет за развитие

Териториална стратегия – Интегрирана териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2

Типове проекти:

1. ПРОЕКТИ ТИП 1 с обхват **територията на една градска община**:

1.1. Самостоятелен проект на един потенциален бенефициент (градска община или заинтересована страна);

1.2. Партньорство между различни потенциални бенефициенти (градската община със заинтересована/и страна/и или между заинтересовани страни).

Типове проекти:

2. ПРОЕКТИ ТИП 2 с обхват **територията на един градски клъстер**:

- Партньорство на различни потенциални бенефициенти от територията на градските общини, включени в клъстера (градски общини и/или заинтересовани страни).

3. ПРОЕКТИ ТИП 3 с обхват **територията на цялата страна**:

- Партньорство между потенциални бенефициенти по Приоритет 1 (градски общини или заинтересовани страни) и потенциални бенефициенти по Приоритет 2 (градски общини или заинтересовани страни) за изпълнението на **концепции за ИТИ**.

Дейности

- Насърчаване на икономическата активност, вкл. инфраструктура за бизнес и предприемачество (вкл. сгради), бизнес и индустриални паркове
- Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни и обществени сгради
- Устойчива мобилност, вкл. градска мобилност
- Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност
- Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства
- Образователна инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини
- Здравна и социална инфраструктура
- Жилищно настаняване
- Култура, спорт и туризъм

Допустими бенефициенти

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

ПРИОРИТЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВА !!!

- Държавни органи, областни администрации и общински власти
- Представители на гражданското общество - НПО, организации на работодатели, синдикати, фондации
- Икономически оператори
- Научна общност
- Други заинтересовани страни на местно ниво

Разпределение на ресурсите по региони и дейности

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Тип инфраструктура	П1 Региони в преход (%)	П1 По-слабо развити региони (%)	П2 Региони в преход (%)	П2 По-слабо развити региони (%)
Здравна	8%	13%	16%	12%
Образователна	12%	10%	14%	14%
Градска мобилност	19%	19%	14%	18%
Пътища	10%	10%	11%	11%
Туризъм	11%	11%	12%	12%
Градска среда	7%	7%	7%	7%
Социална	10%	7%	7%	7%
Енергийна ефективност	10%	10%	10%	10%
Индустриални паркове	13%	13%	9%	9%
Общо финансов ресурс евро ЕФРР	100 000 000	334 247 902	114 200 000	950 332 098

Примери за интегрирани проекти, изпълнявани в партньорство

- Интегрирани проекти за рекултивация на индустриални терени или съществуващи индустриални зони на територията на градовете **с цел трансформация на тяхната икономика**
- В партньорство между общини и икономически оператори, включително електро-, газо- или водоразпределителни дружества, осигуряващи захранването на съответния район, както и други представители на бизнеса, инвестиращи на целевата територия

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП)

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

Целева подкрепа на българските фирми за трансформирането на българската икономика в иновативна, цифрова, с ниски въглеродни емисии и ефективно използване на ресурсите

Над 85 % от бюджета на ПКИП, или 1.28 милиарда евро, са предназначени единствено **за малки и средни предприятия** (МСП)

Основни данни

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

Цел: Да се постигне интелигентен и устойчив растеж на българската икономика, както и промишлена и цифрова трансформация

Общ бюджет: 2 933 млн. лв.

Одобрена на 4 октомври 2022 г.

Управляващ орган: Министерство на иновациите и растежа

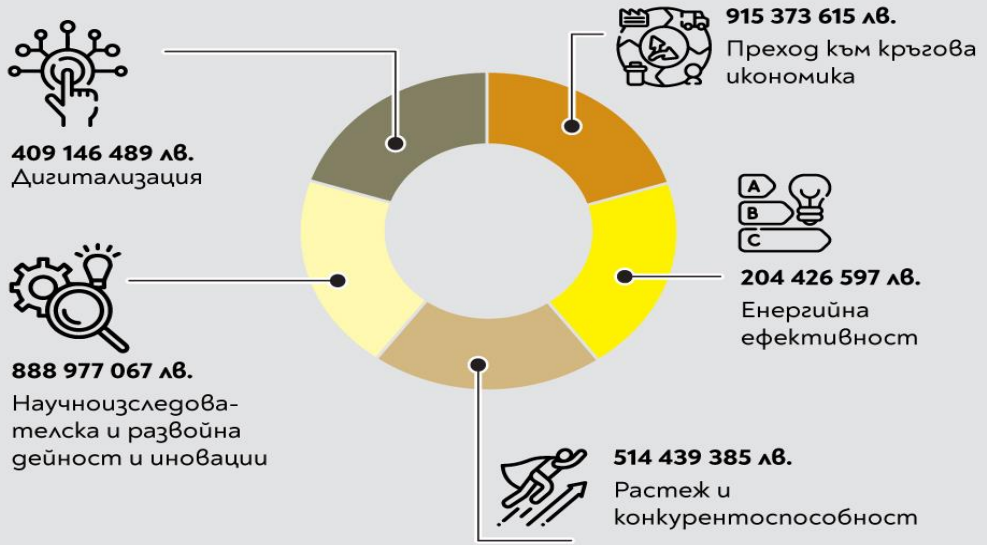
Първите 127 млн. лв. по Програмата – до края на 2022 г.

2 932 949 744 лв. за малкия и средния бизнес

2 402 052 615 лв.
от Европейския фонд
за регионално развитие

520 897 105 лв.
национално
съфинансиране

ПРИОРИТЕТИ:

409 146 489 лв.
Дигитализация

915 373 615 лв.
Преход към кръгова икономика

204 426 597 лв.
Енергийна ефективност

888 977 067 лв.
Научноизследователска и развойна дейност и иновации

514 439 385 лв.
Растеж и конкурентоспособност

ПЪРВИ ПРОЦЕДУРИ:

Разработване на иновации в предприятията	Подобряване на производствения капацитет на МСП	Внедряване на иновации в предприятията
127 млн. лв.	**117,5 млн. лв.**	**293,37 млн. лв.**
■ **Целева група** – МСП, вкл. в сътрудничество с голямо предприятие ■ **Откриване** – 4-то тримесечие на 2022 г.	■ **Целева група** – семейни предприятия; предприятия от творческите индустрии и занаятите ■ **Откриване** – 1-во тримесечие на 2023 г.	■ **Целева група** – МСП ■ **Откриване** – 2-ро тримесечие на 2023 г.

Приоритет «Кръгова икономика»
Специфични цели

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

1. Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове – **144 млн. евро**
2. Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика – **376 млн. евро**

Специфична цел 1
Дейности

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

- Дейности, насочени към изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията въз основа на препоръки от енергиен одит
- Въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт
- Въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението
- Стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление (слънчева и др., вкл. геотермална)
- Подкрепа за осигуряване на интегриран подход за фокусирано и координирано прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори

Специфична цел 2
Дейности

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

- По-ефективно използване в производството на природните ресурси, вкл. вода, в т.ч. намаляване на използването на първични суровини или увеличаване на използването на странични продукти и вторични суровини
- Увеличаване на трайността, възможностите за поправка, модернизиране или повторна употреба на продуктите
- Подобряване на възможностите за рециклиране на продуктите, вкл. рециклирането на отделните материали, съдържащи се в продуктите, вкл. чрез заместване или намалена употреба на продукти и материали, които не подлежат на рециклиране

Специфична цел 2
Дейности

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

- Намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите през целия им жизнен цикъл, включително чрез заместване на тези вещества с по-безопасни алтернативи
- Удължаване използването на продуктите, включително чрез повторно използване, проектиране за дълготрайност, промяна на предназначението, разглобяване, преработване, модернизиране и ремонт, и споделянето на продукти
- Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците в предприятията, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране. Ще се предоставя подкрепа за модернизиране на технологиите по пречистване и намаляване на замърсяването от производствени отпадъчни води

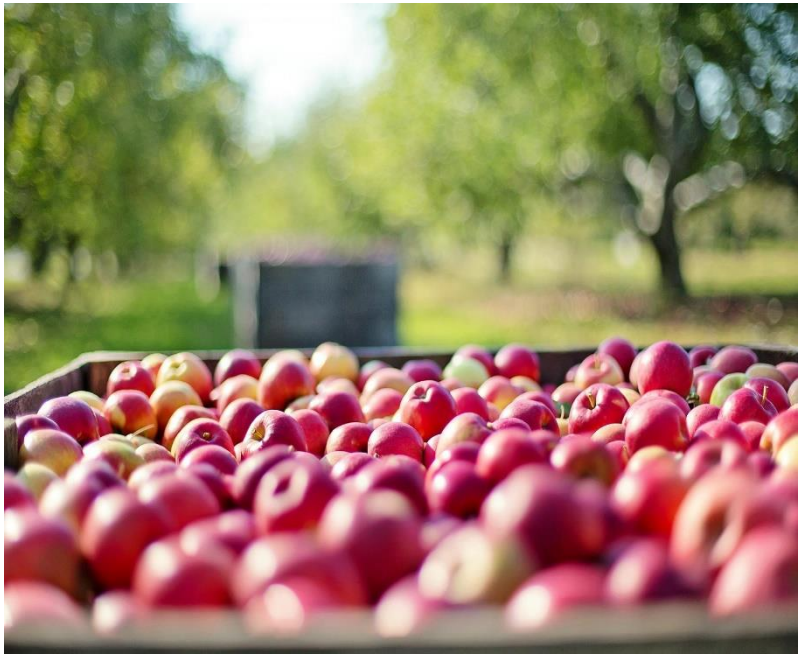
Специфична цел 2
Дейности

ПРОГРАМА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ И
ИНОВАЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА

- Подкрепа за създаване на партньорства между предприятия за постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси, услуги, вторични продукти, създаване на връзка между производства, при която отпадъците от едното представляват суровина за другото. Ще се насърчава промишлената симбиоза между предприятия по веригите на стойността
- Стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление
- Създаване на браншови платформи (например по материални потоци: пластмаси, дърво, стъкло и т.н.) за обмяна на добри практики

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 г.

Определение на селските райони и приложимост

Новата национална дефиниция определя като „селски райони общините, **в които няма населено място с население над 15 000 души**

Съгласно тази дефиниция, 215 общини от общо 265 общини в България са класифицирани като селски район

Основните специфични цели

- **№ 1:** Подпомагане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост в целия ЕС с цел подобряване на продоволствената сигурност
- **№ 2:** Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността, включително поставяне на по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията
- **№ 3:** Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността
- **№ 4:** Принос за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптацията към него, както и за устойчивата енергия
- **№ 5:** Насърчаване на устойчивото развитие и ефективното управление на природните ресурси като вода, почва и въздух

Основните специфични цели

- **№ 6:** Принос за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта;
- **№ 7:** Привличане на млади земеделски производители и улесняване развитието на стопанската дейност в селските райони;
- **№ 8:** Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство;
- **№ 9:** Подобряване на реакцията на селското стопанство в ЕС в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително за безвредна, питателна и устойчива храна, както и за хуманно отношение към животните;
- **№ 10:** Модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони и насърчаване на използването им в по-голяма степен.

Производство на енергия от ВЕИ от селското стопанство

- **ЦЕЛ:** да се стимулира преработвателните предприятия чрез екологични инвестиции, чрез създаването на устойчива преработваща промишленост и намаляване замърсяването в резултат на производството
- **Чрез интервенцията ще** се подпомагат единствено инвестиции, свързани с околна среда и климат, например: пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци, съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти, получени в резултат на извършваната преработка, инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга, инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса, включително инвестиции и дейности свързани с подобряване на енергийната ефективност на съществуващи предприятия.

Стимулиране на нови производства: биоикономика и кръгова икономика

- Със Стратегията „Иновации за устойчив растеж: биоикономика за Европа“ се апелира за ускорено и ефективното използване на ресурсите. Това включва превръщането на органичните отпадъци, остатъците в безопасни продукти на биологична основа, например чрез въвеждане в експлоатация на малки биорафинерии, подпомагане на земеделските стопани и горските стопани да диверсифицират източниците си на приходи, като същевременно постигат целите на кръговата икономика.
- За адресиране на потребността от диверсификация на икономическата дейност ще бъде включена интервенция „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“.

Земеделски стопанства, допустими за подпомагане по интервенцията

- Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;
- Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;
- Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро.

Допустими дейности:

Подкрепа се предоставя само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност

Безвъзмездна финансова помощ

1. В размер до 50 % от общия размер на допустимите разходи за „малко земеделско стопанство“;
2. В размер до 40 % от общия размер на допустимите разходи за „средно земеделско стопанство“;
3. В размер до 30 % от общия размер на допустимите разходи за „голямо земеделско стопанство“.

Минимален и максимален размер на помощта

- **Минималният размер** за едно проектно предложение е 15 000 евро
- Максималният размер за „малко земеделско стопанство - за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 125 000 евро;
- Максималният размер за инвестиции в земеделска техника за „малко земеделско стопанство - за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.
- Максималният размер за „средно земеделско стопанство - за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 250 000 евро;
- Максималният за инвестиции в земеделска техника за „средно земеделско стопанство - за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.

Минимален и максимален размер на помощта

- Максималният размер за „голямо земеделско стопанство— за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;
- Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за „голямо земеделско стопанство— за периода на прилагане на интервенцията е до 250 000 евро.
- Максималният размер за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 500 000 евро;
- Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията е до 750 000 евро.

ВЪПРОСИ И КОМЕНТАРИ